

Karel Procházka:

Skladby na české a latinské neliturgické texty 18. století z chrámové sbírky ve Smečně

Magisterská diplomová práce, ÚHV FFF UK, Praha 2019

117 s. + přílohy + zvukové přílohy

Posudek vedoucího práce

Předkládaná práce přináší výsledky původního pramenného výzkumu: zaplňuje mezeru v dokumentaci hudebních sbírek lokálních center, kde se často dochovaly prameny prvořadě výpovědní hodnoty. Jak je patrné již ze seznamu literatury (s citacemi autorových předešlých publikací) a přiložených zvukových příloh, jedná se o shrnutí dlouholetého všestranného zájmu o výzkum a oživení místního kulturního dědictví. Jde o další z potřebných a stále ještě vzácných monografických prací, věnovaných jednomu kulturnímu centru a jeho historii.

Hudební sbírka kostela Nejsv. Trojice ve Smečně představuje ucelený a reprezentativní fond. Jedná se o typ kůru farního kostela ve středisku vrchnostenské správy (dominium Martiniců), kde byla v 17. – 19. století funkce kostelního kůru v úzkém vztahu k zámku a patronátní škole. Takto fungující centra nejsou v širším regionu ojedinělá (Citoliby, Zlonice), ovšem málokde jinde je repertoár kůru dochován v takové celistvosti. Smečenský kůr je navíc mimořádný díky nejstarším dochovaným varhanám v Čechách a činnosti lokálního skladatele F. Mensiho.

Zpracování hudební sbírky a její zasazení do kontextu bývá ideálním tématem diplomové práce. Pokud ovšem autor tento úkol splnil jež před započatím práce, navíc uspořádal autografy místního skladatele do tematického katalogu a vybrané skladby spartoval a provedl (viz přílohy), pak je možné postoupit k dalším tematům, které povaha pramenů otvírá.

Vzhledem k tomu, že základní katalogizační práce byly již provedeny a jsou součástí přehledových příloh, je možné určit a sledovat unikátně dochované skladby, a učinit tak sondu do mezioborově zajímavých složek repertoáru. Ve Smečně je zachována hudba (v dobovém kontextu poměrně vzácná) s neliturgickými, tj. netypizovanými básnickými texty v latině i češtině. Vezmeme-li v úvahu, že v 18. století již stagnovala produkce kancionálů a vývoj zpívané češtiny se do značné míry přesouval do vokálně-instrumentálních forem (šířených ovšem rukopisnými prameny, a proto dnes již velmi torzovitě zachovaných), je zřejmé, že tato část dochovaného repertoáru by měla patřit k prioritám hudebněhistorickým i mezioborovým.

Práce začíná důkladným historickým úvodem a postupuje od kulturní historie regionu k dějinám města, kostela a konečně jeho kůru. Dokončený popis a charakteristika hudební sbírky (katalog je součástí přílohy) a nastínění jejího vývoje umožnilo věnovat pozornost vybraným skladbám, provést transkripci textů a základní popis a rozbor skladeb. Závěrečná kapitola, informující o současných kulturních aktivitách, se obvykle k hudebně historickým pracem nepřipojuje; v takto pojaté monografii, která je výstupem z širších kulturních aktivit však má své zcela obhajitelné místo.

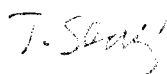
Práce dobře splňuje vytčený cíl představit smečenský kůr jako hudební centrum se staletou kontinuitou a podat základní informace o skladbách, které představují zajímavé prameny hudební i literární. K nejdůležitějším zjištěním patří částečná identifikace dvou rozsáhlých kantátových forem v češtině od místního skladatele V. P. Stehlíka: ke sv. Janu Nepomuckému (*Rozmlouvání o nevynucené mlčenlivosti...*) jako dobového překladu latinského moteta s hudbou G. Jacoba, a rozsáhlejší dramatické formy, zpracovávající literárně frekventované téma ztracené ovce (*Ferialis Concertus*). Možnost dalšího

mezioborového výzkumu pak otevírají i další prameny – zejména hojně zastoupené české texty vánočních skladeb.

Transkripci textů je možné vytknout, že se spokojuje se základní informativní hodnotou. Aby se mohly získané texty stát předmětem mezioborové diskuse, potřebovaly by být transkribovány na odpovídajícím textologickém standardu. Ve většině případů by stačila důkladnější redakce a uspořádání textu podle veršové struktury. Právě tato důležitá část není zcela redakčně dopracována a nese v transkripci zbytečné chyby. Jen několik příkladů, které je možné porovnat s příloženými faksimilemi: titul skladby na s. 67: ...*bolestné krvavě hledajícího Theandra z pastvy spásání* [správně: *spasení*, viz faksimili na s. 66] *zbloudilé ovce vyhledávání*. Některé chyby v transkripcích jsou očividně nevítaným dílem funkce automatických oprav textu – jako např. na s. 91: ...*ut quas voce noc cordi* [správně: *con*, viz faksimili na s. 90], nebo dokonce (s. 69): *Dobrý pastýř dává duši svou za ovce své. Nájemník pak, který nejní pastýř, jehož nejsou ovce, vida šneka an jde* [správně: *vlka*, viz faksimili na s. 66], *už opouští ovce, a utiká a utiká*.

I přes uvedené výhrady považuji práci za shrnutí zcela nadstandardního pracovního výkonu, převyšující nároky na diplomovou práci, přinášející původní dokumentační výzkum a otevírající nová mezioborová témata. Za zmínku stojí i příkladná úprava a výtvarné zpracování s množstvím barevných ilustrací a faksimilí v textu. Hodnotím ji jako **velmi dobrou** a **doporučuji** ji k obhajobě.

V Praze dne 20. 5. 2010

PhDr. Tomáš Slavický, Ph.D.